

na, „amelyek úgy érezhetnének, hogy saját honfitársaik nem élvezhetnek ilyen különleges védelemből származó előnyöket”. *PRO*, Fo. 371/42808, 92–96. o.

Hasonló javaslatot terjesztett elő Yitzhak Ben Cvi a Vaad Leumitól Stephen Wise rabbinak Pinkerton és a Háborús Menekültügyi Bizottság útján. Lásd Pinkerton 1944. július 5-i táviratát a külügyminisztériumhoz.

210. A külügyminisztérium 1944. július 12-i jegyzéke. *PRO*, Fo. 371/42810, 71. o.

211. A fogolysorsban osztozott egyebek közt Springmann Sámuellel, a budapesti Vaada korábbi vezetőjével, akit röviddel a törököktől való kiutasítása, 1944 márciusa után fogtak el a britek.

212. Alex Weissberg: *Advocate for the Dead. The Story of Joel Brand*. André Deutsch, London, 1958, 167. o. Lord Moyne-t 1944. november 6-án két palesztinai zsidó Kairóban meggyilkolta.

213. A Hirschmann-misszió további részleteire nézve lásd a Stettinius által 1944. június 9-i kelttel Steinhardtnak küldött 514-es sz. táviratot.

214. A május 13-i Háborús Kabinet-ülésem kifarrott brit nézetet 1944. június 3-án továbbították Washingtonnak. *PRO*, Fo. 371/42819, 1389. o.

215. Ira A. Hirschmann: *Life Line to a Promised Land*. Vanguard, New York, 1946, 107–132. o. Hirschmann június 30-ában jelöli meg érkezése napját (110. o.). Shertok viszont június 27-i jelentésében azt mondja, hogy Hirschmann már június 22-én találkozott Branddal.

216. *PRO*, 371/42807, 46–48. o.

217. *Foreign Relations of the United States. Diplomatic Papers, 1944*. Vol. 1. General. U. S. Government Printing Office, Washington, 1966, 1074. o.

218. Ezt az álláspontot a külügyminisztérium is kinyilvánította, lásd Hull 1944. június 9-i 683-as sz. táviratát Steinhardthoz. Lásd Halifax 1944. június 22-i táviratát a brit külügyminisztériumnak. *PRO*, Fo. 371/42807, 63. o.

219. *Uo.*, 71–72. o.

220. *Foreign Relations of United States, i. m.*, 1089–1091. o.

221. *Uo.* Lásd továbbá Halifax 1944. július 9-i táviratát. *PRO*, Fo. 371/42808, 84. o.

222. *RLB*, 290–292. dok., lásd továbbá *NA*, T-120. mikrokópia, 4664/2. tekercs, K1509/K350354. sorozat, és Német Külügyminisztérium, Bonn, 212-es sz. köteg, Inl. IIg. Ez utóbbiak tartalmazzák az 1944. július 20-án a *Times*ban, *Daily Telegraph*ban, *Manchester Guardian*ban és a *Daily Herald*ban megjelent cikket és német fordításokat, továbbá a svéd sajtóban megjelent cikkek másolatát is.

223. *RLB*, 293. dok. A Brand–Grosz-ügyben tanúsított brit magatartás további részleteiről lásd Wasserstein, *Britain and the Jews of Europe, i. m.*, 249–262. o.

224. Lásd Harrisonnak a külügyminiszterhez küldött 4041-es sz. táviratát. Lásd továbbá *Summary Report of the Activities of the War Refugee Board, i. m.*, 15. o.

225. A külügyminisztériumhoz címzett 1944. június 26-i, 2949-es sz. távirat. *PRO*, Fo. 371/42807, 107. o. A németek lehallgatták Norton táviratát: Horst Wagner a német külügyminisztérium *Inland II*. osztályáról 1944. július 5-én hívta fel rá Kaltenbrunner figyelmét. *RLB*, 342. dok.

226. 1944. július 4-én Hubert Ripka, a csehszlovák külügyminiszter azt kérte, hogy a szövetségesek küldjenek nyomatékos tiltakozást és figyelmeztetést a németeknek Auschwitzban és másutt elkövetett bűneik miatt. Július 10-én és 15-én J. Weytko a lengyel nagykövetségről felkereste a brit külügyminisztériumban Hendersont és Randtallt, általában a náci megszállta Európa zsidóinak, és különös tekintettel a ma-